Valtakunnansyyttäjä **16.4.2026** **SY/1128/2026**

Lakivaliokunta
Eduskunta
LaV@eduskunta.fi

Syyttäjälaitoksen kirjallinen lausunto asiassa U 24/2026 vp, 16.4.2026, SY/1128/2026

Lakivaliokunta on pyytänyt Syyttäjälaitosta ilmoittamaan asiantuntijan kuultavaksi lakivaliokunnan kokoukseen 17.4.2026 ja pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ampuma-aseiden kaupan ja muiden ampuma-aseisiin liittyvien rikosten torjumisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1260 muuttamisesta.

Ehdotuksen tavoite suojella EU-kansalaisia laittomien ampuma-aseiden uhalta vähentämällä laittomien aseiden määrää ja niihin liittyviä rikollisia aktiviteetteja, yhdenmukaistamalla ampuma-aserikoksia ja rangaistuksia jäsenvaltioissa sekä parantamalla tiedon laatua ja saatavuutta uhan parempaa ymmärtämistä ja käsittelemistä varten on tärkeä ja tuettava. On myös hyvä, ettei ehdotus ulota vaikutustaan ampuma-aseiden laillista omistamista koskevaan sääntelyyn.

Ehdotus kuitenkin sisältää lukuisia Suomen kansallisen oikeusjärjestelmän perinteiden kannalta ongelmallisia ratkaisuja. Erityisesti huomio kiinnittyy kotimaisen seuraamusjärjestelmän sisäiseen johdonmukaisuuteen. Direktiiviehdotuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaiset enimmäisrangaistukset ovat kotimaisen seuraamusjärjestelmän näkökulmasta huomattavan ankaria. Tämä on myös resurssikysymys. Esimerkiksi vuoden 2026 alusta voimaan astuneiden törkeää ampuma-aserikosta koskevien lainsäädäntömuutosten vuosittaiseksi kustannusvaikutukseksi on arvioitu noin 24 640 000 euroa (HE 204/2024 vp. s. 70).

Seuraamusjärjestelmään kytköksissä ovat myös direktiiviehdotuksen 9 artiklan mukaiset rangaistuksen lieventämisperusteet. Erityisesti niin sanotun kruununtodistajajärjestelmän käyttöönotto olisi merkittävä uudistus kotimaisen oikeusjärjestelmän näkökulmasta. Mikäli sitä sovellettaisiin ainoastaan tiettyihin rikosnimikkeisiin, tämä olisi rikoslain systematiikan näkökulmasta poikkeuksellinen ratkaisu. Nykymallissa rangaistuksen määräämiseen vaikuttavat perusteet on keskitetty rikoslain 6 lukuun ja niitä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin rikoksiin.

Kuten direktiiviehdotusta koskevassa valtioneuvoston kannassakin on todettu, niin ehdotettujen kriminalisointien perustuminen muissa instrumenteissa olevaan sääntelyyn vaatii punnintaa laillisuusperiaatteen näkökulmasta. Tämänkaltainen viittaustekniikka on myös lainkäyttäjän näkökulmasta hankalasti tulkittavaa ja sovellettavaa sääntelyä.

EUROPOL on vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevassa vuoden 2025 uhka-arviossaan nostanut esille tekoälyn hyödyntämisen laittomien ampuma-aseiden valmistuksessa (EU-SOCTA 2025, s. 61-63). Käytännössä tekoälyä voidaan hyödyntää ainakin direktiiviehdotuksen 2 artiklan 4 kohdan mukaisten piirustusten laadintaan. Koska direktiiviehdotuksen 3 artiklan 1 kohdan e ja f alakohdan mukaisesti piirustusten luominen, jakaminen ja levittäminen on katsottava rikoksiksi, niin tämä voi aiheuttaa hankalia vastuukysymyksiä erityisesti huomioiden direktiiviehdotuksen 6 artikla oikeushenkilöiden rangaistusvastuusta. Koska ehdotuksen tarkoituksena on torjua ampuma-aserikollisuuteen liittyviä ajantasaisia uhkia, niin jatkovalmistelussa olisi hyvä pohtia tarkemmin myös tekoälyn vaikutusta ampuma-aserikollisuuteen sekä siihen liittyvää mahdollista sääntelyä. Kuten valtioneuvoston kannassakin on todettu, niin digitaaliseen toimintaan puuttumisen kannalta tehokkaita voivat olla myös muut kuin rikosoikeudelliset, esimerkiksi teknologiset keinot

Ari-Pekka Koivisto

Valtakunnansyyttäjä

Tapio Rasila

Syyttäjäylitarkastaja

Jakelu Lakivaliokunta

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Tapio Rasila
Aluesyyttäjä
Syyttäjälaitos
tapio.rasila@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Ari-Pekka Koivisto
Valtakunnansyyttäjä
Syyttäjälaitos
ari-pekka.koivisto@oikeus.fi